

II. Lipót *Circa ecclesiastica et religionaria* néven megjelent rendelete néhány egyházi kérdésről. Az I. szakasz rendelkezései: 1. függőben hagyta a plébániák további rendezését mindaddig, amíg az összeülő országgyűlés róla részletesen nem határoz; 2. ugyanez várt az eltörölt szerzetesrendekre kolostoraikkal, monostoraikkal s lefoglalt, eladott vagy elidegenített ingó és ingatlan vagyonukkal együtt, de a püspökök már most megkapták a felhatalmazást, hogy a szükséghez képest konszekrálhadják vagy benedikálthadják azokat a kolostori, monostori templomokat és kápolnákat, amelyeket eddig profán célokra használtak; 3. tekintettel arra, hogy a generális szemináriumokat az iskolaév közepén nem lehetett megszüntetni s helyettük az egyházmegyeieket felállítani, a rendelet előírta, hogy a papnövendékek nevelése és kiképzése akként történjék, hogy azok megfelelhessenek a buzgó lelkipásztori követelményeknek. A további intézkedésre nézve a rendelet fölhatalmazta a püspöki kart, hogy tervezetet készítsen és nyújtson be II. Lipótnak; 4. a kegyes alapítványokat és ezek kamatos tőkéit II. Lipót eredeti rendeltetésüknek kívánta visszaadni, de az államkassza súlyos gondjai miatt ideiglenesen a kincstár kezelésében maradtak; 5. azokat a székesegyházi, társaskáptalani, prépostsági és apátsági javadalmakat, amelyeket 1780 után beneficiátusaiktól megfosztottak, május 1-jei határidővel kivették a vallásalapból s érdemes egyházi férfiaknak adományozták; 6. a kincstár jogát nem érintő interkaláris jövedelmek a jövőben a káptalani testületeket, a javadalmak adminisztrátorait vagy a plébániákat illessék meg, aszerint, hogy milyen jellegűek voltak; 7. megszüntette a katolikus klérus vallásalapi és a várerősítési adózását azzal a kikötéssel, hogy akik azt önként vállalták, azok továbbra is adózzanak, hacsak az országgyűlés másként nem határoz; 8. az érseki és a püspöki nemesek felkelési kötelezettségére nézve a korábbi törvények maradtak életben; 9. a falusi plébániák betöltésére vonatkozóan érvényben maradt az 1790. február 9-i rendelet; 10. a püspökök jogai ebben a pontban azzal a módosítással maradtak érintetlenül, hogy a pályázók közül nem csupán hármat kell felterjeszteni a kegyúrhoz, hanem mindazokat, akiket erkölcs és tudás tekintetében alkalmasnak találtak. A rendelet II. szakasza a házassági és bírósági kérdésekben döntött: a latin és görög szertartású katolikusok, továbbá az ortodoxok házasságára nézve visszaállították a II. József előtti törvényes állapotot, míg a protestánsokra nézve addig, amíg az országgyűlés új törvényt nem alkot, az 1786. évi pátenst hagyta érvényben. Hatályon kívül helyezte II. József azon rendelkezését, hogy államellenes vétségekben az egyházi alattvalók kötelesek voltak előljáróikat a világi bíróság előtt feljelenteni, s hogy a világi bírák bűnügyekben az egyháziakat egyszerűen elfoghatták, őrizetben tarthatták, s felettük ítéelkezhettek. Ugyancsak megszüntette a világi hatóságok azon jogát, amelyet eddig polgárjogi tekintetben a lelkipásztorkodás terén működő szerzetesek felett gyakoroltak, s őket a püspököknek vetette alá. A III. szakasz a tolerancia kérdésében a döntést az országgyűlésre bízta. A IV. szakasz úgy intézkedett, hogy ezen túl az egyetem, az akadémiák és a gimnáziumok tanítási nyelve ismét a latin legyen.